

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUSE LEHT

Nr 4 (25) oktoober ISSANDA AASTAL 2006

Kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.

2.Korintlastele 3,6

Jumala usaldamine

Alahärmä sõpruskoguduse õpetaja **Heikki Väkiparta** jutlus Rapla kiriku 105.aastapäeva jumalateenistusel 24.septembril 2006.

Jeesus ütleb: Ärge muretsege oma hinge pärast, mida süüa, ega oma ihu pärast, millega riietuda! Eks hing ole enam kui toidus ja ihu enam kui rõivas? Pange tähele taeva linde: nad ei külva ega löika ega kogu aitadesse, ning teie taevane Isa toidab neid. Eks teie ole palju enam väärt kui nemad? Aga kes teie seast suudab muretsemisega oma elule ühe küünrugi juurde lisada? Ja rõivastuse pärast, mis te muretsete? Pange tähele lilli väljal, kuidas nad kasvavad: ei näe nad vaeva ega ketra, aga ma ütlen teile, et isegi Saalomon kogu oma hiilguses ei olnud nõnda ehitud nagu igaüks neist. Kui aga Jumal nõnda rüütab väljal rohtu, mis täna on ja homme visatakse ahju, üks siis veelgi enam teid, te nõdrausulised! Ärge siis hakake muretsema, öeldes: "Mis me sööme?" või "Mis me joomme?" või "Millega me riietume?" Sest kõike seda taotlevad paganad. Teie taevane Isa teab ju, et te seda kõike vajate. Aga otsige esmalt Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõike antakse teile pealegi! Ärge siis hakake muretsema homse pärast, sest küll homme päev muretseb ise enese eest! Igale päevale piisab oma vaevast.

Matteuse 6, 25-34

Meil on Jumal, kelle kanda saame jätta kõik ülearused mured. Inimestena peaksime vastutama ainult selle eest, mis on meie ülesanne Jumala korra kohaselt. Kui me aga ei arvesta Jumalat ega raja oma lootust Temaile, siis hakkame muretsema oma hinge ehk elu pärast. Jeesus kasutab juutide kombel sõna hing. See ei ole millegi meis elava mitteraamata osa nimetus, vaid tähendab meid elavate olenditena, kel on ihu ja vaim. Ihu vajab toitu ja jooki, kuid me ei pea muretsema, mida süüa või selga panna.

Oleme saanud elu Jumalalt ja Tema hoolitseb oma laste eest. Jeesus kutsub meid vaatama linde ja lilli. Jumal hoolitseb nendegi eest. Kui Iisraelis linnud maha kukkusid, köideti need kokku ning müüdi turul tühise hinnaga. Kui taimed kuivasid, koguti ja põletati need väikeses saviahjus, mida köeti ükskõik millise kättesaadava prahiga. Jeesus juhib meie tähelepanu

Jumala suveräänsele võimule Loojana ja meie, inimesed, võime usaldada Teda, sest oleme väärtuslikumad kui linnud või lilled.

Küsimus ei ole selles, et töötegemine või omandi soetamine oleks keelatud. Jeesuse jüngrite hulgas oli varakaid inimesi ja apostlid kõnelesid Jeesuse

nimel kohustusest teha tööd. Küsimus on Jumala usaldamises. Meie omand, oskused ja teadmised on Temalt saadud annid ja Temal on õigus anda ning võtta. Me ei või loota Tema abile rikkuse kogumiseks maa peal, kuid Jumal teab, mida Tema lapsed vajavad. Elus tuleb ette küll muresid, aga me ei pea neid kokku kuhjama ja päevast päeva kaasa vedama, tagajärjeks rahutud päevad ja unetud ööd.

Et Jumal lõi inimese elavaks hingeks, siis inimese elu ja samuti selle ülalpidamine, toit ja riided on Jumala käes. Jumal ei ole ainult looja, vaid Ta suhtub loodusse isaliku headusega. Meie, inimesed, oleme Tema erilise hoolitsuse all. Jumal on isiklikult ligi loodule kõigis üksikasjus. Tema toidab linnud ja riietab taimed. Ea ja pikkuse lisandumine, kasvamine, kuivamine ja suremine on kõik sündmused, kus Jumal on ligi.

Jumal pole loodusnähtus ega looduse sisemine jõud. Ta ei ole ka liialt kõrgel üle oma loodu. Loomine on lihtsalt Jumala loomus. Meil tasub näha ja kogeda Jumala lähedust ning mitte muretseda, õppida lindudelt ja lilledelt. Jeesus pole siiski kunagi propageerinud sellist püha muretust, mis õigustaks laiskust ja vastutustundetust. Meie, inimeste eriline kutsumus on teha tööd ja oma teadmiste ning oskustega võime koguni pikendada oma eluiga Jumala seatud tingimustes ja piires. Lilled ja linnud seda ei suuda, see on meie, Jumala laste eelis.

Rapla kiriku 105. aastapäeva jumalateenistusel teenisid õpetajad Kalju Kukk, Heikki Väkiparta, Mihkel Kukk ja diakon Erkki Toht

Meie aja inimene on tark, ta teab ja oskab palju, aga ei ole loomulik, kui ta eitab Jumalat, oma Loojat. Inimloomusesse on pandud usaldus Loojasse ja võimalus elada ilma muretsemata.

Otsime mitmel moel kindlust tuleviku suhtes. Muretseme tervise, pensioni ja toimetuleku pärast vanaduses, pelgame aktsiate langust ja kinnisvara väärtuse kahanemist. See kõik kuulub normaalsesse argipäeva. Tähtsaimad on tervis ja toimetulek. Loomulikult ei või me jätta hooletusse igapäevaellu kuuluvaid asju, ent igaüks võib ise arutleda, kus ületame selle mure piiri, mis viib meilt meelerahu ja elurõõmu, ning hakkame turvalisust otsima välistest asjadest. Usku Jumalasse võidakse kasutada ka väärt - kilbina, mille taha põgenetakse iseenda eest. Õigem on lasta Jumalal teha oma tööd meie eludes Teda lõpuni usaldades.

Meie turvalisus on vahetus suhtes Isaga. On kõneldud saksa teoloogist Dietrich Bonhoefferist ja tema tegevusest Teise

maailmasõja ajal inimeste heaks siis, kui ta ise oli vang. Sisemiselt jäi ta vabaks kogu aeg. Teisisgi selliseid elas neis õuduse ja surma oludes. Hoolimata oma ahistusest olid nad võimelised julgustama kaaslasi. Soomlaste ja eestlaste lähiminevikust 1940-ndail leiame palju selliseid näiteid. Samuti on rahuaastail vajatud julgust teha julgeid otsuseid.

Me muretseme ka luterliku kiriku tuleviku pärast. See kaunis Rapla kirik on valminud 105 aasta eest. Meie Alahärmä uus kirik valmis 103 aastat tagasi, kui eelmine oli tulekahjus põlenud. Üle saja aasta on saanud kristlik kogudus koguneda selle kahe torniga kiriku varju. Jätkugu see nõnda tulevikuski! Vahel tundub, et koguduse peamine mure on majanduslikku laadi, mitte see, mis puudutab kiriku olemust. Jumal on tähtsam kui kirikuhoone või raha. Jumal ei asu kätega tehtud templis. Kõigest hoolimata kuulume nähtamatusse pühade kogudusse, ühendusse, mis ületab meie seatud nähtavad rajad.

Kus on su aare, seal on su süda. See on alasti tööde. Sellele, mis meile on tähtis, anname aega ja jõudu. Missugust isandat me teenime? Need on rasked küsimused, kuid nendega on vältimatult vaja tegelda nii üksikisikuna kui ka ühiskonnana. Võib juhtuda, et kogutakse ja kogutakse, kuid ei jää järele midagi, kui tuleb kitsas aeg. Me saaksime hoopis uue vaatevälja oma elule, kui rahuneksime otsima seda olulisimat, südame lapselikku suhet Jumalaga ja usaldaksime Teda tervenisti.

Aamen

Aastapäevapidu jätkus improviseeritud laulupeoga pastoraadi taga jõe ääres uuel vaateplatvormil

Koguduse ema

1.novembril saab Saima Rahula 80, kes lisaks paljudele muudele ülesannetele on üle 40 aasta oma elus täitnud koguduse ema vastutusrikast rolli.

Kui noor usuteaduse üliõpilane Esra Rahula rääkinud 1948.aastal eelseisvast kihlumisest Saimaga oma seniorile, Juuru koguduse õpetajale Lembit Tedderile, olevat tema abikaasa Hella Esrat emalikult manitsenud, et ise võib ta ju märtrit mängida, aga noore tüdruku elu ärgu ära rikkugu. Mõneti võib Juuru kõstri tütre õpetajaproua muret mõista, sest tema oli tolle aja ülekohtu juba pidanud taluma. Kui Saima käest küsida, kas ta oma tollast sammu on kunagi ka kahetsenud, on vastuseks selge ja ühemõtteline ei. Teistmoodi ei kujutaks ta tagantjargi oma elu ettegi.

Ühe küla lapsed

Saima, neiupõlvenimega Seljama sündis Arankülas Kotlepa talus. Kuna Esra kodu Reinumardi oli nende naabertalu, siis ühevanuste lastena tundsid nad teineteist juba maast-madalast. Et Saima isa jäi 50-aastaselt tööõnnetuse tõttu ühe jalaga ning kuus aastat vanem vend Ernst langes Velikije Luki all, tuli suur osa raskest talutööst Saimal vedada. See andis hea kooli elus raskustega toime tulla. Mõlema vanemad olid vennastekoguduse liikmed, samuti peeti mõlemas kodus palvetunde. Hiljem osalesid nii Saima kui ka Esra Rapla palvemaja laulu- ja pillikoorides.

Pärast Hagudi kooli läks Saima kergetööstustehnikumi, mille lõpetas 1946 dekoratiivkudumise erialal. Kuna kuduajana oli sõja järel raske tööd leida, õppis Saima ka raamatupidajaks ning põhiliselt ongi ta selle ametiga oma elus leiba teeninud. Valusa jälje noore inimese ellu jättis 1944.aasta 9.märtsi Tallinna pommitamine. Kui Kaupmehe tänava vennastekoguduse palvemaja peasaali tabas pomm just õhtuse jumalateenistuse ajal, viibis Saima koos noortega kõrvalsaalis. Samal ööl hävisid veel nii maja, kus ta Tallinnas korteris oli, kui ka koolimaja, kus ta õppis. Järgmisel hommikul tuli Saima põlevast linnast jalgsi koju. Leeriõnnistamine oli 18.juunil 1944, mis jäi ühtlasi õpetaja Heino Mälgu viimaseks leeriks Raplas.

Õpetaja abikaasa rõõmud ja mured

Saima ja Esra Rahula laulatas õpetaja Evald Saag Rapla kirikus abielupaariks 4.juulil 1948. Järgmise aasta kolmekuningapäeval kolisid nad Juuru köstrimajast, kus Esra oli olnud mõnda aega jutlustajaks, Pilistvere köstrimajja, kus tuli hakata iseseisva õpetaja ülesandeid täitma. Seal sündisid ka pojad Tõnu (1949) ja Rein (1951).

Kui Pilistvere võitööstuse direktor oli võtnud noore õpetaja abikaasa raamatupidajana tööle, ei meeldinud see sugugi kohalikele võimumeestele. „Ikka on see ruum veel Püha Vaimu täis,“ olevat valla partorg võitööstuses käies

kärkinud. Et niisama inimest lahti lasta ei juletud, tuli ajutiseks üks raamatupidaja koondada. Varsti täideti see ikka uue inimesega.

Järgmises koguduses Tormas oli Esra sõnul tema amet abikaasale, kes sai kohe tööd sovhoosi kassapidajana, juba pigem plussiks kui miinuseks. Et lapsed läksid Mustvee kooli, töötas Saima lühemat aega sealses tööstuskombinaadis. Oli kummaline, et kui Esra 1960.aasta kevadel Saaremaale õpetajaks määrati, siis lubati perel piiritsooni elama asuda alles tükk aega hiljem.

1962.aasta sügisel ringiga Raplasse tagasi jõudnud, leidis Saima tööd raamatupidajana alguses tarbijate kooperatiivis. Hiljem töötas ta 15 aastat pastoraadihoones asunud Rapla

trükikojas. Paljude omaaegsete kaastöölistega on säilinud head suhted siiani.

Kui Rahula perel mujal koolidega probleeme ei olnud - Mustvees taheti Esrat isegi lastevanemate komitee esimeheks valida, siis üllatuslikult tekkisid need just koduses Raplas. See, kuidas klassijuhatajad õpetaja lapsi kaasõpilaste ees inetult mõnitasid, jättis halva varju kogu toleaegsele Rapla koolielule.

Lisaks riigitööle oli Saima hooleks koguduse kantseleitöö nende kodus, eriti siis, kui abikaasa muude ülesannete tõttu ära oli. Inimesed võisid nende ukse taha tulla kella kuuest hommikul kella üheteistkümneni õhtul - toob Saima välja kõige äärmuslikumad pastori kodu külastamise kellaajad.

Teadlik valik

Esra Rahula on öelnud, et kui vaimulikele tehti nõukogude ajal olulisi kitsendusi, kannatas palju rohkem selle tõttu hoopis pastori perekond. Õpetaja oli oma teadliku valiku teinud ja pidi võimalike tagasilöökidega juba ette arvestama. Pastori abikaasa ja lapsed kisti sageli räpasesse mängu lihtsalt kaasa ja sellest on tal siiralt kahju.

Kui Saimalt küsida, mida tema jaoks tähendab mõiste *koguduse ema*, on vastuseid rohkem kui üks. Eelkõige tähendab see pidevat suhtlemist erinevate inimestega ja selliste murede ärakuulamist, mida õpetajale alati ei tihatagi rääkida. Samas on see ka turvalise tagala loomine alati eesliinil olevale pastorist abikaasale. Saima tunnustab, et tema on olnud rasketel hetkedel peres ikka tugevam pool, kellele abikaasa on saanud alati toetuda.

Esra lisab juurde, et õpetaja abikaasa ehk koguduse ema ülesandeks jäi alati niiöelda musta töö tegemine, milleks kedagi teist otseselt kohustada ei saanud. Nõukogude ajal oli kogudustel palju raskem kui praegu ka vabatahtlike töötegijaid leida. Kõige selle eest on eelkõige Esra ise oma ustavale abikaasale, laste emale ja eriti kui koguduse emale Saimale ülimalt tänulik.

Tooni Leedjärv: Minu tee ...

Tooni Leedjärv oma 60. sünnipäeval Kullamaa pastoraadis

Olen üles kasvanud Raplas Marta ja Hermann Heliste kolmanda lapsena. Meie sügavalt usklikus peres oli väga tähtis osa muusikal. Pärast minu sündimist olevat isa sageli mu voodi juures viulit mänginud. Tema unistus oli, et pere pesamunast saaks viuldaja, mida aga kahjuks ei juhtunud. Olin pooleteise aastane, kui isa saadeti Siberisse ning tema tagasisaabumisel koju olin juba üheksane. Ka polnud sel ajal erilisi õppimisvõimalusi.

Võimalus klaverit õppida tekkis V klassis, kui üks vene ohvitseri proua andis minimaalsel tasemel klaveritunde. Keskkooli ajal tuli meile laulmisõpetajaks Ülo Väling, kes organiseeris muusikaklassi. Seal sain minimaalselt muusikule vajalikke aineid õppida. Lõpetanud 1965 Raplas keskkooli, oli minu kindel soov minna Tallinna muusikakooli koorijuhtimise erialale. Jumala abiga õnnestus mul sisse saada ja 1968 lõpetasin dirigeerimise eriala Ants Üleoja õpilasena.

1966.aastal oli minu leeriõnnistamine Pärnu Eliisabeti kirikus õpetaja Evald Saagi juures, kes oli mind ka Raplas ristinud. Oma õnnistamispäeval tundsin esimest korda Jumala imelist puudutust ja kirikust väljudes ma ainult nutsin.

Pärast muusikakooli lõpetamist suunati mind Tallinna konservatooriumi. Oma õppejõu professor Jüri Varistega ei tekkinud head kontakti: ilmselt oli talle tehtud etteheiteid minu tegevuse kohta kirikus. Alates 1968.aasta algusest tegutsesin aktiivselt Usuteaduse Instituudi (UI) juurde loodud õppekooris, kust sain ka oma väga vajaliku koorijuhipraktika enne muusikakooli lõpetamist. Selles kooris laulis palju kristlikest predest noori, kes olid tulnud Tallinna õppima.

Noore ja lihtsameelsena läksin rahulikult muusikakooli mütsiga Toompeale proovi ja ühel korral tabasin, et üks võõras mees tegi minust pilti. Ilmselt oli ta minu käikude "jälgija". 1969.aasta sügisest kuni 1970.aasta kevadeni olin konservatooriumist tervise pärast akadeemilisel puhkusel. Kuna elas Raplas, kutsuti mind sel ajal Järvakandi segakoori dirigendiks, kus käisin ühe talve. Samuti sain Raplas lasteaiakasvataja koha, sest avati uus maja ja personali oli puudu.

Üritasin veel jätkata õpinguid konservatooriumis, kuid see ei õnnestunud. Pealegi oli mul alailma hääl ära ja ma ei kannatanud suurt koormust. Tundes juba varem hinnatud lauluõpetajat Emilie Karjust, hakkasin temalt laulutunde võtma. Soololaul on tänaseni mu armastatud tegevus. Sain tööle Tallinna 12.lastepäevakodusse muusikaliseks kasvatajaks.

1970-ndate alguses kutsus professor Hugo Lepnurm mind Rapla koguduse segakoori juhatama, kuna see töö oli tema peale jäänud. Rapla koor oli tol ajal veel tugevakoosseisuline ja me võtsime ette üsna raskeid laule. Väga hea nõuandja repertuaari osas oli mulle isa, kes laulis kooris bassi. Ema laulis sopranit. Kuna tegelesin nii UI õppekoori kui ka Rapla kirikukooriga, siis tegime palju ka koostööd. Õppekooriga oli meil igal suvel ringreis Eestimaa kirikutes, olgugi et see oli tollal rangelt keelatud.

Üheks tähtsamaks teoseks meie repertuaaris oli Enn Võrgu oratooriumi Valvake I osa. Esitasime seda kahe koori ja solistidega 1972.aasta sügisel Enn Võrgu 10. surmaaastapäeval nii Raplas kui ka Tallinna Toomkirikus. Orelil saatis professor Lepnurm. Sellest ajaloolise väärtusega ettekandest on õnneks säilinud ka lindistus. Varem oli seda esitatud vaid 1956.aastal Rapla kirikus Võrgu enda juhatusel.

Tänu UI õppekoorile tutvusin ka oma tulevase abikaasa, usuteaduse üliõpilase Ants Leedjärvega, kelle õed ja vend kooris laulsid. See oli mulle palve vastus ja sellest ajast peale on minu elus olnud eriti tähtis osa palvel. 12. juunil 1976 me abiellusime, ning abikaasa lähtus vanast põhimõttest, et mees annab naisele nime ja naine mehele koguduse. Sellest ajast siiani oleme mõlemad Rapla koguduse liikmed.

Raplas oli mul võimalik töötada veel 1977.aasta kevadeni. Viimane laulmine koguduse segakooriga oli sama aasta nelipühäl. Umbes kuu hiljem sünnitasin oma esimese lapse Raeli. Abikaasa määrati sama aasta oktoobris EELK Kullamaa kogudust teenima, olgugi et suurem osa õpingutest oli veel ees. Esialgu olin ma Kullamaal ainult organist, kuid vaevast aastat pidasin ilma koorita vastu. Päris mitu aastat oli Kullamaal segakoori kõrval ka segakvartett, kellega oli hea väikese koosseisu tõttu mujal laulmas käia. Sel ajal ei olnud kirikutöötajatel mingit lapsepuhkust ette nähtud ning lapsedki kasvasid üles kirikus. Alates kolmandast-neljandast eluaastast hakkasid nad kirikus juba lauluga esinema.

1978 kevadel korraldasime Kullamaal Rudolf Tobiase 105. sünniaastapäeva puhul muusikalise jumalateenistuse. Kuulutus kiriku seinal ajas kohalikud võimumehed marru. Kuna õpetaja oli Tallinnas sessioonil, kutsuti juhatuse esimees aru andma. Nüüd on iga viie aasta tagant peetud Kullamaal Tobiase laulupäeva, mis varem oli puhtalt ilmalik ettevõtmine. Viimastel aastatel aga on see olnud Lääne maakonna ja Lääne praostkonna ühine üritus.

Vaatamata sellele, et vähesed vajavad meie tööd, on Kullamaal väga armsaid ja ustavaid kaaslasi. Esmajärjekorras muidugi koorilauljad, kes igal nädalal võimaluse korral proovi tulevad. Oleme kooriga käinud kolm korda Rootsis ja ühe korra Soomes. Samuti oleme mõnes naaberkoguduses kontserte andnud. Kooritööle lisaks tuleb sageli teha ka hingehoiutööd. Küll on hea tunne teisi inimesi toetada ja aidata!

Lapsed on juba ammu pesast välja lennanud. Rael teeb misjonitööd Aafrikas Keenias, lepingu järgi veel kaks aastat. Noorem tütar Ruth õpib religioonipedagoogikat Austrias ning saab usuõpetuse õpetajaks. Viinist leidis ta ka abikaasa ning tulevikus loodavad mõlemad tulla Eestisse. Noorim laps, poeg Mikk, pingutab praegu teoloogiaõpingute lõpetamisega ning töötab Tallinna Jaani koguduses noortetöö tegijana. Oleme väga õnnelikud, et ka lapsed on leidnud tee Jumala juurde ja pühendunud kirikutöösse.

Teeline leiab teejuhi

- *Avar, korras ja puhas Eestimaa kirik. Aitäh pererahvale sooja vastuvõtu eest. Tuleme kindlasti tagasi*
- *Kosutav paik hingele ja kehale palaval suvepäeval*
- *Oma koguduse kirikus on alati hea olla*
- *Käisime oma tulevast laulatuskirikut vaatamas*

Need on mõned väljavõtted Rapla kiriku külalisraamatust, kirjutatud sinna selle aasta kolme suvekuu jooksul. Teisipäevast laupäevani kell 10-17 avatud teeliste kirik vajab paari-kolmekümmet vabatahtlikku inimest, kes on nõus kord nädalas mõne tunni valves olema. Selle koordineerimisega on teist aastat Rapla koguduses tegelnud **Anne Unga**.

„Ega mul suurt organiseerida polnudki,“ ütleb Anne tagasihoidlikult. „Küsisin nendelt inimestelt, kes on aastaid käinud, kas nad tänavugi tahavad tulla. Kõik olid nõus. Laupäev jäi noorte sisustada. Nendega suhtles tütar Jaana Maria ning leppis kokku igäihele võimalikult sobiva aja.“

Üks noormees Marek, kes oli tänavu esimest korda, lausa vaimustus neist toredatest päevadest. Minu meelest on väga hea, kui noor inimene leiab kas või ühegi laupäeva suve jooksul, mil kirikus tegev olla.“

On olnud ka üllatavaid momente. „Näiteks mullu oli meil valves neiu, kes oli õppinud hollandi keelt, ja just samal päeval juhtusid kirikusse sisse astuma tõelised hollandlased,“ meenutab Anne. „Sellest nii haruldasest kokkusattumusest tekkis otsemaid südamlik vestlus ja jutt edenes vist küllakutseni.“

Mõnel laupäeval polnud kellelgi võimalik tulla, siis olin valves koos oma õega. Nii et kaks pikka laupäeva ja ühe pooliku päeva olin lisaks oma tavapärasele teisipäevale. Aga see ei olnud mulle koormav ja augusti lõpus imestas mõnigi teejuht: kas tõesti juba on suvi läbi!“

Tänavu suvel oli argipäeviti Rapla kirikusse sisseastujaid mõnevõrra vähem kui eelmistel aastatel, sest siia pääsu ja Raplast läbisõitu piirasid enneolematult mahukad teetööd. Sellele vaatamata väisas kaunil ja soojal suvel meie kirikut lisaks oma Eesti inimestele külalisi vähemalt 14 riigist: külalisraamatu järgi oli tulijaid Ameerika Ühendriikidest, Argentiinast, Hispaaniast, Iirimaalt, Inglismaalt, Lätist,

Norrast, Rootsist, Saksamaalt, Soomest, Taanist, Ungarist, Valgevenest ja Venemaalt.

Anne, oled teejuhtide jaoks kokku pannud Rapla kirikut ja kogudust tutvustava põhjaliku ja mahuka materjali. Panid kaante vahele kõik, mis sel teemal eri autoritelt kirjasõnas ilmunud, ja lisasid omalt poolt kogutud infot. Kas jätkad alustatut?

„Jah, selle tegemine jätkub. Tähtsama tänavusest suvest kuni järgmise aasta teeliste kiriku alguseni üritan paberile panna ja siis on jälle üks leheke juures. Me eeldame, et meie teejuhid suudavad huvilistele vajaduse korral asjakohast teavet jagada. Teejuht peab rohkem teadma, kui teeline ehk küsida oskabki.“

Tänavuseks suveks lasid mitte-eestlaste tarbeks tõlkida ja trükkida korralikul infokandjal lühitekstid kiriku kohta. Kuivõrd leidsid need kasutust?

„Praeguseks on need tugevatud paberil tekstid lugeda soome, vene, saksa ja inglise keeles, võib-olla saab järgmiseks suveks ka rootsikeelse tõlke. Külalised võtavad lehe näpuvahele ja käivad kirikus ringi, mõni loeb samas raamatuleti juures. Võiks muidugi olla ka värviliste piltidega voldik, kus on tekstid mitmes keeles. Aga see nõuab rohkem raha ja käigupealt seda teha ei saa.“

Teil on välja pakkuda head teejuhid, aga millist teed pakute neile, kes alles otsivad seda?

„Oleneb sellest, kuhu teeline minna tahab. On ka neid, kes on valmis päris kaugele minema, ja mul on olnud mõnikord hirm, kas ma suudan ja oskan siis olla hea teejuht. On inimesi, kes on soovinud koos palvetada. Mõni on küsinud, mida peab tegema ja kuidas palvetama, olles süüdanud mälestusküünla. Olen siis öelnud, et palveta nende sõnadega, mis südamest tulevad, sest süda aitab leida need õiged. Oleme mõnega koos lugenud Meie Isa palvet.“

Ühesõnaga: on mindud nii kaugele, kui keegi minna tahab. Mõnele piisab sellest, kui ta seisab ukse vahel - kaugemale minna ta ei soovi. Tee on igäihe enda valida. Mõni on tulnud, et olla lihtsalt vaikuses ja rahun oma mõtetega. Teejuht ei sega sel juhul vahele.“

Ilme Veetamm

Mare-Helle Oruste (vasakul) ja Anne Unga on juba staažikad Rapla kiriku suvised teejuhid

60 aastat EELK Usuteaduse Instituudi asutamisest

EELK Usuteaduse Instituut 1946 – 1967

Väljavõte Jaana Maria Unga 2006.aasta kevadel kaitstud lõputööst

2. EELK USUTEADUSE INSTITUUDI ASUTAMINE JA EELTÖÖD ÕPPETEGEVUSE ALUSTAMISEKS 1946-1949

2.1. ASUTAMISE PÕHJUSED

1940.a. enne okupatsiooni oli Eestis 170 luterlikku kogudust 206 kõrgharidusega vaimuliku ning sama arvu kutseharidusega kõstriga. 1944.a. sügisel põgenes Eestist suur osa kiriku teenistujaid, mis jättis 165 kogudust ainult ligikaudu 75 õpetaja hallata. 1948. aastaks oli 154-s koguduses 79 ordineeritud vaimulikku ja 58 jutlustajat. Vaimulike puudus oli väga suur, oluliseks probleemiks kerkis teoloogilise erihariduse madal tase teenivate vaimulike hulgas.

NSV Liidus 1945.a. kehtima hakanud „Usuühingute tegevuse korraldamise ajutine juhend“ nõudis koguduste registreerimist. Tingimuseks oli vaimuliku olemasolu koguduses, vastasel korral kogudust ei registreeritud. Piiskopliku Nõukogu koosolekul 17. jaanuaril 1945.a. otsustati kogudustesse tööle rakendada aseõpetajaid, kellel olid ametialituste suhtes kõik õpetajatele omased õigused, kuid puudus täielik teoloogiline haridus. Samal koosolekul anti põhimõtteline luba ka naisusuteadlaste ordineerimiseks. Õpetajate asendajateks leidis konsistoorium ka kõstreid, jutlustajaid ja organiste. Osaliselt või täielikult puuduva teoloogilise haridusega isikute ordineerimine ametisse oli hädaabinõu, mille mõjud ulatuvad tänapäevani ka tänaseni. Kiire asendamine pidi olema ajutine, kuid ametisse seatud vaimulikud jäid tööle pikaks ajaks. Tegelikult koguduses nõudis aga erialaseid teadmisi, mistõttu tuli leida kohene võimalus teoloogilise hariduse andmiseks ja täiendõppeks.

Lisaks otsesele kiriku töötajate vähesusele ning erialase hariduse puudulikkusele oli üheks õppeasutuse rajamise põhjuseks ka järjepidevuse säilitamine teoloogilise hariduse andmisel. Tartu Ülikooli usuteaduskonna likvideerimisel jätkasid mitmed üliõpilased õpinguid Tartu Usuteaduse Instituudi juures. Kui instituut nõukogude võimude poolt suleti, ei olnud mõned edasiõppijad saanud võimalust lõpetada. Aktiivsemad endise usuteaduskonna ja Tartu Usuteaduse Instituudi õppejõud hakkasid kiirelt otsima võimalusi teoloogilise hariduse andmise jätkamiseks ning pooleliolevate õpingute lõpetamiseks. Üheks selliseks aktivistiks oli edasine Usuteaduse Instituudi (UI) dekaan prof. Evald Saag.

Planeeritava Usuteaduse Instituudi eesmärgiks pidi olema valmistada meie kirikule vajalikku kõrgema usuteadusliku eriharidusega kaadrit ja viljeleda usuteaduslikku uurimistööd, aidata kaasa ka juba ametisoleva vaimuliku kaadri pidevaks enesetäiendamiseks usuteaduse alal. Õppeasutuse tööpõld oli väga lai, ent valitseva võimu vastuseis kõigele religioossele oli samuti väga tugev.

2.2. ASUTAMISE KÄIK

1945.a. jaanuarikuus otsustas Piiskoplik Nõukogu: Usuteaduse õppeasutuse avamise kohta ei ole riigivalitsuse seisukohti teada, sellepärast jäetakse selle küsimuse selgitamine valitava Konsistooriumi ülesandeks. Piiskoplik Nõukogu annab Konsistooriumile õiguse määrata komisjon senise [Tartu] Usuteaduse Instituudi õppejõududest, kelle ees, Konsistooriumi loal, võiksid endised [Tartu] Usuteaduse Instituudi õpilased senise poolelioleva töö lõpetada ja eksameid sooritada. Õppeasutuse avamise koha pealt jäidi äraootavale seisukohale, kuid eksamite vastuvõtmiseks ja õpingute lõpuleviimiseks astuti juba konkreetsemaid samme.

EELK Konsistoorium ja Usuteaduse Instituut mahtusid mõlemad aastakümneteks toomkoguduse majja Kiriku 8 Toompeal

1945.a. juulis andis Piiskoplik Nõukogu konsistooriumile ülesandeks teatada koguduse õpetajaile, et nad koguks andmeid selle üle, kas on instituuti astuda soovijaid, et siis teaks vastavaid eeltöid jätkata. Seega alustas kirikuvalitsus konkreetsete andmete korjamist, et selgitada välja vajadus usuteadusliku hariduse omandamiseks. 1946.a. jaanuaris toimunud kirikukogul uuriti usuasjade volinik Johannes Kivi käest võimalusi avada teoloogiline õppeasutus ning saada sellele riigi toetus. Volinik vastas, et konkreetse vajaduse korral takistusi pole ning riik saab aidata, kuid ainult ruumide osas.

16.veebruari 1946. a. kirjutas Evald Saag piiskopi asetäitjale August Pähnale Usuteaduse Instituudi asutamise ja õppekava asjus. Saag soovitas võimalikult kiiresti asuda sisulise töö juurde, et mitte kaotada aega ja võimalikke üliõpilasi. Ta soovitas konsistooriumil või piiskopil komplekteerida õppenõukogu, kes kinnitaks õppekava ja isikkoosseisu. Edasine õppetöö kujuneks siis juba sisemiselt ise. Tingimuseks seadis Saag, et õppejõud ja üliõpilased oleksid kaitstud tulevaste vaimulikkudena sõjaväeteenistuse ja muude isiklike kohustuste eest ja varustatakse ühtlastel alustel teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste ja asutustega. 3.aprillil 1946 esitas konsistoorium avaliku pöördumise usuasjade volinikule, milles soovis põhimõttelist luba UI asutamiseks. Pöördumisele oli lisatud ka üldine õppekava.

Sama aasta 8.aprillil kirjutas Evald Saag taas kirja piiskopi asetäitjale August Pähnale, andes soovitusi UI ettevalmistuste osas. Saagi arvates oli olulisimaks ülesandeks määrata esiteks piiskopi otsusega Usuteaduse Instituudi korraldav toimikond tarviliste ettevalmistuste tegemiseks ja töö käima panemiseks. Sellega oleks välistatud teeniva vaimulikkonna võimalik etteheide tegutsemata kohta. Toimikonna ülesandeks jääks ettepanekute tegemine piiskopile ning õpetegevusega seotud jooksvad küsimused. Toimikonnal on samad õigused nagu edaspidi Instituudi õppenõukogul või nagu olid usuteaduskonna kogul, lisas Saag. Toimikonna esindaja oleks pidanud Saagi arvates minema saadikuna ka tulevase kirikupäevale rajatava õppeasutuse kohta informatsiooni jagama.

Toimikonna koosseis pidi Saagi ettepanekul nägema välja järgmine: piiskop, juhataja, teaduslik sekretär, asjaajaja-sekretär ja majandusjuhataja. Rahalise poole pealt oleks vajalik konsistooriumi, praostkondade ja koguduste abi. Siiski tuli osadel õppejõududel töötada esialgu tasuta. Saag kirjutas: "On selge, et selles töös meile takistusi ei tehta, kui nõudmised ja algatused lähtuvad kõige laialdasemaist rahvahulkadest. Liikmete arv on

suur EELK-l. Teiselt poolt vaatavad meie peale terve maailma tööd tegevad rahvad (...). Kui tuleb kord meile jaatav vastus, on teatav ettevalmistuse töö juba tehtud."

3.mail 1946.a. otsustati konsistooriumi täiskogu koosolekul asutada Usuteaduse Instituut ning määrata Organiseeriva Toimkond (OT) koosseisus:

- esimees: piiskopi asetäitja August Pähn;
- teaduslik sekretär: *mag. theol.* Evald Saag;
- liikmed: *doktorand theol.* Uku Masing, *mag. theol.* Jüri Kimmel ja *mag. theol.* Adolf Horn.

Toimkonnal olid TÜ usuteaduskonna ja Tartu Usuteaduse Instituudi õppenõukoguga samad õigused ja ülesanded. Toimkonna liikmete ülesanded vastasid usuteaduse õppejõudude ülesannetele. Organiseeriva Toimkonna kohustuseks jäi teoloogilise hariduse andmiseks võimaluste leidmine ning ettevalmistava töö organiseerimine. 3.maid 1946. a. loetakse Usuteaduse Instituudi sünnipäevaks.

8.mail 1946.a. saatis Eesti NSV usuasjade volinik konsistooriumi otsused edasi Moskvasse Usuasjade Nõukogule (UN). Järgmisel päeval saatis volinik konsistooriumi avalduse instituudi avamiseks juba Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehele. Juurde oli lisatud ka õppekava. Usuasjade Nõukogust teatati 28.mail, et soovitakse lisaandmeid üliõpilaste arvu, õppehoone ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsuse suhtes. 3.juulil koostatud aruandes UN-le teatas volinik, et konkreetset lisaandmeid veel puuduvad.

21.augustil 1946.a. toimus Organiseeriva Toimkonna koosolek, kus võeti vastu alljärgnevad otsused:

1. koostada "Usuteaduse Instituudi Seadlus" ning esitada see konsistooriumile;
2. lahendada voliniku abiga ruumide küsimus;
3. alustada üliõpilaste matriklisse kandmist;
4. jätkata usuteaduslikku tööd ning koondada ja säilitada usuteaduslikku kirjandust.

18.septembril samal aastal koostas konsistoorium avalduse Usuasjade Nõukogu esimehele. Selle pidi Moskvasse saatma volinik Kivi. Avalduses sisaldus informatsioon rajatava õppeasutuse ülalpidamise, ülesannete, õppevormi, üliõpilaste, õppejõudude ja asukoha kohta. Kiri ise oli lühike ja konkreetne, kirjeldades vaid kõige olulisemat. 12.detsembril saatis volinik avalduse UN-le edasi. 17.märtsiks 1947 ei olnud Usuteaduse Instituut veel vastust saanud.

24.septembril 1946.a. võttis EELK Konsistooriumi täiskogu vastu Usuteaduse Instituudi seadluse. Sellest sai asutamisotsuse järel teine oluline sündmus UI ajaloos. 1946. a. oktoobri alguses kirjutas Evald Saag piiskopi kohusetäitjale Pähnale UI Organiseeriva Toimkonna tööst. Juurde oli lisatud teatis konsistooriumile toimkonna tööst ning OT protokollis teisend sama aasta 21.augustist. Saag teatas Pähnale, et jutlustajatele on koostatud õppeainete raamkavad ning loengute kava. Samuti on määratud kindlaks UI seadlusele vastav õppejõudude ja valitsuse koosseis. Saagi soov oli kutsuda „pere“ kokku juba 14.oktoobril ning alustada tööd. Selleks oli aga vaja usuasjade voliniku luba, mille Saag palus Pähnale muretseda. Samuti palus ta Pähnale saata laiali kutsed jutlustajatele ja õppejõududele. Esimese kokkusaamise eesmärgiks pidi olema alustada mõningate loengutega ning vaadata üle õppimiseks soovi avaldanud isikud. Volinik nägi jutlustajate kursustes püüdu alustada UI tegevust ning keelas kursuste pidamise.

Pähnale saadetud kirjaga oli kaasas ka EELK Konsistooriumile mõeldud kiri, millele Saag palus Pähnale allkirja. Selles kirjas tõi Saag välja õppejõudude ning valitsuse koosseisu, et oleks täidetud Usuteaduse Instituudi seadluse §15 ning seadlus saaks kehtivaks. Valitsuse koosseis esimeseks ametiajaks oli: rektor piiskopi asetäitja August Pähn, dekaan prof. Evald Saag, sekretär prof. Uku Masing, kirikuvalitsuse liige prof. Ferdinand Jürgenson ning õpetaja-abiliste ja köster-organistide kursuse juhataja (nime ei nimetata). Lisaks märgiti avalduses ära Usuteaduse Instituudi ülesanded:

- a) usuküsimuste teaduslik seletamine kõrgema instantsina ja usuteadusliku töö katkestamata jätkamine;
- b) usuteadusliku ja orientaalteadusi käsitava kirjanduse viibimata muretsimine;
- c) õppetöö organiseerimine ja tarviliste kursuste teostamine.

Kirja lõpus esitas toimkond abipalve EELK Konsistooriumile hoolitseda Usuteaduse Instituudi majanduslike ja väliste võimaluste eest, et see saaks täita oma ülesandeid kuni tegevust saab täiesti alata.

Uku Masing oli esimene doktoritöö kaitsja Usuteaduse Instituudis 1947

2.novembril 1946.a. tehti volinikule järelepärimine Usuteaduse Instituudi avamise kohta. Usuasjade Nõukogu vastus volinikule 1947. a. alguses oli äraootaval seisukohal. Moskvas oodati kohalike võimude vastust. Eesti NSV võimud aga seisukohta ei võtnud ning jäid samuti ootele. Näib, et keegi ei soovinud endale võtta loa andmisega kaasnevat vastutust.

17.märtsil 1947.a. toimus Usuteaduse Instituudi valitsuse koosolek, kus otsustati, et tuleb jätkata otsuste andmist vaimulikkude ametiisikute ja nende ettevalmistamise puhul, st. uuesti proovida korraldada töötajate ettevalmistamise kursuseid. Samas leiti, et hoolimata korduvatest järelepärimistest ja nõupidamistest ei ole saadud vastust UI asutamiseks, mistõttu otsustati pöörduda vastavate kohalikkude ja üleliiduliste asutuste poole. Seekord andis volinik kursuste toimumiseks loa tingimusel, et osalevad ainult senised jutlustajad.

Konsistoorium otsustas 17.märtsil 1947.a. pika ootamise peale saata delegatsiooni Moskvasse asjade uurimiseks ning avamisloa kiiremaks taotlemiseks. 6.juunil samal aastal saatis Usuasjade Nõukogu esimees vastuse volinikule, milles suhtus positiivselt delegatsiooni saatmisesse ja õppeasutuse loomisesse, kuid soovis enne saada kooskõlastust Eesti NSV juhtidelt ning lahendust ruumide küsimusele. Edaspidi delegatsiooni saatmist Moskvasse ei mainita.

2.septembril 1947. a. toimus erakordne sündmus Usuteaduse Instituudi ajaloos. Tallinna Toomkirikus UI nõukogu koosolekul kaitses *mag. theol.* Uku Masing *dr. theol.* astme taotlemiseks oma väitekirja "Der Prophet Obadja, I: Einleitung in das Buch des Propheten Obadja". Usuasjade Nõukogu, saades teada toimunust, nõudis viivitamatult volinikult aru lubamatu käitumise kohta ning UI tegevuse kohest lõpetamist. Nädal pärast Usuasjade Nõukogu arupärimist, 20.oktoobril vastas volinik Kivi, et väitekirja kaitsmine oli toimunud temast sõltumata ning Usuasjade Nõukogu on ise süüdi, et polnud instituudile piisavalt tähelepanu pööranud. Volinik aga ühtis Usuasjade Nõukogu arvamusega, et õppeasutuse tegevus tuleb lõpetada. Pole teada, kas volinik ka tegelikult nii arvas või soovis ta lihtsalt oma ülemustele püüdlikult meelega järgi olla. Oma seletuskirjaga saatis Kivi ka Saagi kirja 29. augustist, kus Saag oli põhjendanud väitekirja kaitsmisele võtmist. Saagi kirjast selgus, et fašistlikul Saksamaal koolitatakse kirikuõpetajaid Eesti NSV jaoks nagu poleks seda siin võimalik teha. Et nõukogudevastast propagandat vältida ja saksa okupatsiooni tõttu

kaitsmata jäänud tööd tunnustada, oli Saagi arvates väga vajalik lubada Masingu töö kaitsmisele.

Usuasjade Nõukogu vastas volinik Kivile 4.novembril, et vaimulike luterlike õppeasutuste avamiseks Eestis ja Lätis oli antud toetus ning see esitatud NSV Liidu valitsusele. Vastuse saabumiseni tuli igasugune tegevus õppeasutuse juures peatada. Taaskord soovis Usuasjade Nõukogu lisaandmeid, seekord üliõpilaste, õppejõudude, õpperuumide ja Masingu väitekirja kohta.

6.märtsil 1948.a. saatis volinik kirja Usuasjade Nõukogule, milles tõi välja eelpool nõutud andmed ning lisas juurde ka konsistooriumi kirja Usuteaduse Instituudi staatuse kohta. Viimases oli väidetud, et usuteaduskond jätkab tegutsemist Usuteaduse Instituudina. Voliniku seisukoht oli, et usuteaduskond likvideeriti 1940.a. ning juriidiliselt instituuti ei eksisteeri. Täpsustavatest küsimustest oli toodud ära õppejõudude nimekirja koosseisus: August Pähn, Jüri Kimmel, Uku Masing, Evald Saag, Ago Viljari ja Ferdinand Jürgenson. Üliõpilasi oli loetletud erinevatel kursustel kokku 20, lisaks kolm, kelle kursust polnud märgitud. Ruumi küsimuses märkis volinik, et Nõmmel asuvast Lunastaja kirikust oldi loobutud.

Sama kirja saatis volinik Kivi edasi ka Eesti NSV juhtidele ning lisas, et Usuasjade Nõukogu suhtub õppeasutuse loomisesse positiivselt. Eesti NSV Ministrite Nõukogu vastus oli, et õppeasutuse avamist ei toetata kohaliku võimu poolt. Kohalike võimude vastuse saatis volinik Usuasjade Nõukogule kohe järgmisel päeval edasi. Taaskord jäi UN äraootavale seisukohale.

23.-24.oktoobril 1949.a. toimus erakorraline 13. Kirikukogu, mille istungite vaheajal tegi Saag ettepaneku heaks kiita ja kinnitada Usuteaduse Instituudi jaoks olulised aktid:

- a) Usuteaduse Instituudi asutamise kohta tehtud otsused.
- b) Usuteaduse Instituudi seadlus ja selle muutmine seoses EELK Peapiiskopi valimisega.
- c) Usuteaduse Instituudi Organiseeriva Toimkonna koosseisu, valitsuse ja ligemate ülesannete kohta; Usuteaduse Instituudi Nõukogu otsus täita EELK Usuteaduse Kõrgema Katsekomisjoni ülesandeid teoloogia fakulteedi kujul; õpetajate ja jutlustajate kvalifikatsiooni küsimustes tehtud otsused.
- d) Tunnustada ja kinnitada usuteaduse kõrgema asutuse muu tegevus ja otsused.

Ettepanek pandi hääletusele ning võeti ühehäälselt vastu.

Samal kirikukogul otsustati õppeasutuse teaduslikule sekretärile ja alalisele kaastöötajale hakata palka maksuma. Teadusliku sekretäri palgaks määrati 1000 rubla ja alalise töötaja palgaks 600 rubla. Usuteaduse Instituudi/Usuteaduse Kõrgema Katsekomisjoni teaduslikuks sekretäriks valiti dr. theol. Uku Masing. Volinik ei avaldanud protesti. See tähendas palgalise koosseisu loomist õppeasutusele, mille tegutsemiseks puudus ametlik luba.

Usuteaduse Kõrgema Katsekomisjoni (UKK) ülesandeid oli seni täitnud Usuteaduse Instituudi nõukogu. Tõenäoliselt oli katsekomisjoni nimi võimudele rohkem meele järgi. Teisest küljest oli UKK kattevari, mille all sai tegutseda mittelegaalne instituut. Nii jäi mulje, et neil seal on vaid mingid kursused, nagu traktoristidel jms. Kui seni oli eksameid vastu võtnud UI nõukogu, siis nüüd eksamineeris üliõpilasi UKK (teoloogia fakultet) kui eraldiseisev instants. Nõnda saadi tegutseda iseseisvalt, mitte enam Usuteaduse Instituudi kui ametlikult tunnustamata õppeasutuse nime all. Ka dekaani nime kasutamisest loobuti, ametlikult eksisteeris vaid Usuteaduse Kõrgema Katsekomisjoni juhataja.

Mõningase selgituse toob õppeasutuse nime küsimusse ka 14. märtsil 1950. a. välja antud UKK valitsuse määrus, kus § 3, p. 1 ja 2 öeldakse järgmist: "Kõrgemat teaduslikku asutust kujundab selle asutuse toimiv osa. Usuteaduse Kõrgem Katsekomisjon (teoloogia fakultet) ehk Usuteaduse Instituut on kõrgema teadusliku asutuse toimiv osa." Võib järeldada, et tegelikult peeti Usuteaduse Instituuti ja Usuteaduse Kõrgemat Katsekomisjoni praktiliselt üheks ja samaks instantsiks. Sellest annab märku ka mõlema nimetuse võrdne kasutamine omavahelises kirjavahetuses. Ametlikus kirjapruugis võis kasutada ainult UKK-d. Ametlikku nime Usuteaduse Kõrgem Katsekomisjon kandis õppeasutus 1967. aastani.

2.3. ÕPPEJÕUD

Õppejõudude esimese koosseisu valikul oli arvestatud eelnevat tööd õppeasutuse organiseerimise juures. Tegutsejate ring oli väike ning omad piirid seadis valikule ka seadluses nõutav kindel akadeemiline kraad.

Usuteaduse Instituudi Organiseeriv Toimkond teatas EELK Konsistooriumile 11. oktoobril 1946.a. UI esimese õppejõudude koosseisu:

1. Vana Testamendi usuteadus ja semi keeled: õppetooli juhataja mag. theol. Evald Saag (erakorraline prof.);
2. Uue Testamendi usuteadus ja kreeka keel: õppetooli juhataja mag. theol. Ago Viljari (erakorraline prof.), cand. theol. Ferdinand Jürgenson, Uue Testamendi usuteaduse prof. kt;
3. Ajalooline usuteadus ja ladina keel: õppetooli juhataja kt. mag. theol. Adolf Horn, ajaloolise usuteaduse prof. kt;
4. Süstemaatiline usuteadus: õppetooli juhataja kt. mag. theol. Evald Saag;
5. Tegelik usuteadus: õppetooli juhataja mag. theol. Jüri Kimmel (erakorraline prof.);
6. Võrdlev usuteadus ja üldine usuteadus: õppetoolide juhataja doktorand theol. Uku Masing (korraline prof.)

Esimesel kohtade määramisel oli võimalus mööda minna UI seadluses § 10 nõutud kõrgemast usuteadusliku hariduse nõudest, kuna antud hetkel polnud reaalselt võimalik nii

palju kvalifitseeritud õppejõude saada. Õppejõudude olemasolust sõltus aga seadluse kehtima hakkamine ning edasine töö. Nõnda pidi näiteks Evald Saag olema korraga Vana Testamendi õppetooli juhataja ning samaaegselt süstemaatilise õppetooli juhataja kohusetäitja.

Iga õppetooli juures oli vähemalt üks teadusliku kraadiga õppejõud (korraline või erakorraline professor), keda võisid abistada teised õppejõud ja lektorid. Erakorraliseks professoriks oli isik, kellel puudus vastav kõrgem haridus, kuid kellel olid vajalikud teadmised ja õpetamisoskused ning kelle kraad oli okupatsiooni sunnil jäänud taotlemata. Korraline professor oli kõikidele tingimustele vastav õppejõud, st. tal oli kõrgem usuteaduslik aste ning initsiatiiv õpetamisega tegeleda.

6. märtsil 1948.a., kui volinik saatis UN-ile täpsustavaid andmeid, oli õppejõudude koosseis veidi muutunud. Praktilise teoloogia õppejõuna oli lisandunud piiskopi asetäitja August Pähn ning Adolf Horn oli julgeolekuorganite poolt arreteeritud.

1949.a. oktoobri lõpus kutsuti Usuteaduse Instituudi koosseisu uus piiskopi asetäitja Jaan Kiivit tegeliku usuteaduse alale ning Lembit Tedder ristiusu ajaloo õppejõu kohale. Endine piiskopi asetäitja August Pähn oli arreteeritud 1949.a. aprillis. Õppejõududest olid 1949.a. UI nimekirjas veel magistrid Evald Saag, Ago Viljari ja Robert Kannukene ning dr. theol. Uku Masing.

Evald Saag oli Usuteaduse Instituudi eesotsas kuni aastani 1967

Läänemaad põlistavad kaunid vanad kirikud

23.juuli päikeselisel hommikul sõitis koguduse aktiiv koos segakooriga oma järjekordsele palverännakule, sedapuhku Lääne-Eestisse. Reisi sihiks oli külla minna Ridala Maarja-Magdaleena kogudusele, et seal koos tähistada meie koguduste ühist nimepäeva.

Läänemaal on säilinud ühed meie vanemad ja kaunimad kirikuhooned, mida möödunud seitse või kaheksa aastasada poleks nagu oluliselt puudutanudki. Teejuhtidena olid kaasas õpetajad Mihkel ja Kalju Kukk. Aino ja Leo Villand tutvustasid meile põhjalikult selle piirkonna Eesti kultuurilugu.

Esimene peatus oli Haapsalu Toomkirikus, kus osalesime ka jumalateenistusel. Et praost Tiit Salumäe oli suve alguses siirdunud pooleks aastaks Vancouveri kogudusse Kanadas, täitis sellel ajal Haapsalu õpetaja kohuseid Ridala koguduse vaimulik, soomlasest misjonär Kari Antero Tynkkynen. Haapsalust sõitsimegi edasi Ridala kiriku nime- ja 734. aastapäeva jumalateenistusele. Õpetaja Mihkel Kukk meenutas oma õpetajaameti praktikaaja algust 25 aasta eest nii Ridala kui ka Haapsalu Jaani koguduses. Oma elu esimese matusegi oli ta veerand sajandit tagasi pidanud just selles vanas ja auväärses kirikus.

Kirikukohvil ühes Eesti uuemas ja ilusamas kogudusemajas, kus on ka õpetaja eluruumid, saime pikemalt kuulda nii Ridala kui kogu Läänemaa kirikuelust ning huvitavaid seiku õpetaja Kari eelmisest lähetusest Kesk-Aafrika riiki Sambiasse. Sorav eesti keele oskus on tal juba varasemast töötamisest Lääne praostkonna kogudustes. Praegu on tema hooldada ka veel Martna kogudus.

Ridala on tuntud Eesti baptistiliikumise hällina. Sealses uues ja kaunis baptisti palvemajas võttis meid sõbralikult vastu koguduse endine pastor Aare Tamm, kes vaimulikutöö kõrval on olnud ka ühiskondlikult aktiivne. Ta oli Ridala valla volikogu esimees ja mõnda aega ka Martna kooli direktor. Lisaks on Aare Tamm kirjutanud mitmeid vaimulikke raamatuid, mida soovijail oli võimalik ka saada.

Reisi teiseks kõrghetkeks oli Põgari külas oleva mereäärse Mäevalla baptistipalvela külastus. Siit ja paljudelt Lääne-Eesti ning saarte randadelt algas 1944.aasta septembri teises pooles tuhandete eestlaste meeleheitlik põgenemine pealetungiva Punaarmee ja saabuva terrori eest. Sellesama palvemaja köögis pidas 22. septembril, kui nõukogude väed olid vallutanud juba Tallinna, oma viimase istungi Rapla Uuskülalt Sildemalt pärit Otto Tiefi juhitud nn vahevalitsus. See sai tegutseda kahe okupatsiooni vahel küll ainult neli päeva, kuid vastas igati Eesti Vabariigi seadusliku valitsuse nõuetele.

Paat, mis pidi neile randa järele tulema, hilines ning enamik Tiefi valitsuse liikmeid arreteeriti ja saadeti asumisele. Paar aastat tagasi pandi palvemajale ka vastav mälestustahvel ning eelmisel aastal sai kogu hoone riigi abiga uue ja värsket väljanägemise.

Meie saabudes asusid just koduteele Mäevalla palvemaja juures oma laagrit pidanud Tallinna Oleviste koguduse noored koos nende pastori Veljo Kapteiniga. Ühine laul ja palve liitis meid seal sõbralikuks kristlikuks pereks.

Ridala on üks kaunima interjööriga kirikuid Eestis

Koduteel astusime läbi veel Martna ja Kullamaa kirikutest. Martna kirikaeda on maetud 2004.aasta sügisel Iraagis langenud Eesti sõjamees Arre Illenseer, kelle haul laulsime kõigile hukkunutele mõeldes August Topmani laulu „Igavene rahu.“ Pika ja muljeterohke reispäeva viimase peatuse tegime Kullamaa kalmistul helilooja Rudolf Tobiase ja tema perekonna hauaplatsil.

Ilme Veetamm

Puise rannas Põgari külas asuva Mäevalla palvemaja välisseinal meenutab mälestustahvel Otto Tiefi vahevalitsuse viimast istungit

Mozarti-aasta festival algas Händeli Messiasega

Rapla kirikumuusika festivali algus oli teist aastat järjest ajastatud koguduse ja kihelkonna kaitsepühaku, Maarja-Magdaleena nimepäevale. XIV festivali kuulutas 22.juuli õhtul pärast õpetaja Mihkel Kuke tervitust avatuks Rapla maavanem Tõnis Blank, olles nimetanud festivali omamoodi Rapla märgiks ja sümboliks.

„Muusika üldse on olnud osa elust igas kultuuris läbi aegade. Muusikal on olnud oluline osa ka kirikus. Ega asjata öelda, et lauldud või mängitud palve ja rõõmuhõise on mitmekordne. Ka Vana Testamendi Esimeses Ajaraamatus kirjeldatakse, kuidas kuningas Taavet korraldas templi koori ja orkestri valju rõõmuhäält kuuldavale tooma. Ma usun ja loodan, et täna algav festival annab meile kõigile võimaluse, kasutades Neeme Järvi kõnepruuki, supelda heas muusikas, nautida seda ise ja panna ka teised seda nautima,“ lausus Tõnis Blank.

Avakontserdi suurvormiks oli valitud Georg Friedrich Händeli maailmakuulus ja aegumatu oratoorium Messias. Selle esitasid segakoorid Noorus ja Cantus, festivali barokkorkester ning solistid Liina Saari, Helen Lokuta, Mati Turi ja Uku Joller. Dirigendipuldis oli praegu Rapla kultuurimaja direktorina töötav Raul Talmar.

Muusikateadlane Toomas Siitan on öelnud, et Messias on Jeesuse lugu kõige laiemas ja sügavamas tähenduses. Viimati oli siin võimalik Messiast kuulata suurema koosseisu ja teiste esinejatega 1994.aasta augustis II Rapla kirikumuusika festivali lõppkontserdil. Oratoorium lummas kuulajate hinge ka sel korral ning kuulsat halleluuja-koori kuulati traditsiooniliselt püsti seistes. Koor, solistid, orkester ning kogu rahvas olid lõpuks nagu üks hingamine.

Sellest, kuidas seekordne Messiase projekt sündis, küsisin kontserdi järel dirigent Raul Talmarilt: „Nooruse kooriga käisime möödunud aastal Islandil ühel festivalil seda oratooriumi esitamas koos sealsete kooride ja sümfooniaorkestriga. Raimo Kivistik sai sellest teada ning tegi ettepaneku laulda Messiast Raplas koos Cantusega, kes on teada hea ja tugev koor. Asi sujus ja mulle tegi suurt rõõmu, et muusikud olid väga meeldivad ja tolerantsed ning mõtlesid kaasa. Kui kõik tahavad teha ühte ja sama, saadaksegi oodatud tulemus.“

Esitajate poolelt jagas muljeid sopran Liina Saari: „Olen aastate jooksul Messiast laulnud neli või viis korda ja igas esituses on midagi erinevat. Väga palju sõltub lauljatest, dirigendist ja ka publikust, kes on kogunenud kuulama. Kui sealt tulevad vastu süvenenud pilgud ja rõõmuväljatused, innustun sellest ühendussillast. Tänapäevane kuulajaskond oli

Sopran Liina Saari on olnud Rapla festivalide sagedaseim esineja. Kevadel tähistas vokaalses kõrgvormis olev solist Rapla kirikus kontsertjumalateenistusega oma 55.sünnipäeva,

armas. Minu üllatuseks kohtasin siin tuttavaid Otepää koolist, kus ma kunagi lõpetasin kaheksanda klassi. Süda läks soojaks inimeste tänumeelest ja ununenud on kogu vaev nõudlike partiide õppimisel.“

Kuulajate seast sain jutule Rapla kirikukoori juhi Siiri Kalvikuga:“Minule meeldis. Koor oli väga hea, samuti orkester, kes ei lämmatanud soliste. Kõik oli minu meelest niimoodi paigas, et ei pidanud üldse kõrva pingutama. Ilmselt aitas kaasa, et dirigent Raul Talmar on ise koorijuht.“

Sellel aastal oli kahe festivalinädala jooksul kokku 15 kontserti Rapla, Türi, Juuru, Vigala, Kullamaa, Märjamaa, Hageri ja Kärü kirikus ning Alu, Kabala ja Tohisoo mõisas. Oli varasemast tuntud interpreete, kuid ka uusi huvitavaid soliste, ansambleid, koore, dirigente.

Rapla kirikus astus juba tuttavate ja oma headuses tuntud Ellerheina tütarlastekoori ja Eesti Rahvusmeeskoori kõrval esimest korda üles peamiselt õpilastest koosnev akordionistide kontsertorkester Tremolo vanameister Venda Tammani juhatusel. Lausa uskumatu, kui sarnane võib akordioni kõla olla oreleile.

Festivali lõppkontsert 6.augustil oli ühtlasi austusavaldus Lipalt pärit kirjanikule ja heliloojale Enn Vetemaale, kes juunis tähistas oma 70.sünnipäeva. Sel puhul kõlas valdavalt Vetemaa enda loodud instrumentaalmuusika Tallinna saksofonikvarteti ja

festivali kammerorkestri vähendatud koosseisu esituses. Lõppkontserti austas oma osavõtuga ka festivali patroon peapiiskop Andres Põder.

Kontserdi lõpul ütles koguduse õpetaja Mihkel Kukk: “Tuhande üheksasaja üheksakümne kaheksandast aastast on Rapla kihelkond välja andnud ühele meie kihelkonnast pärit või selle kihelkonna heaks tegutsenud silmapaistvale inimesele oma auhinna. Selleks on Tauno Kangro kavandatud Maarja-Magdaleena pronkskuju salvitoosiga, mis on pandud Gildemanni dolomiidifirmas tehtud kaunile alusele. Igal aastal on leidunud väärikaid inimesi, kes on võinud selle vastu võtta. Tänavuaastaseks laureaadiks on maestro Enn Vetemaa.“

EELK peapiiskop, Rapla maavanem ja Rapla kihelkonna vallavanemad, andsid seejärel Vetemaale auhinna pidulikult üle. Oma naabrimehe Uku Masingu poolt ristitud ja Tallinna Jaani kogudusse kuuluv Enn Vetemaa oli saadud tunnustusest liigutatud:“Minu jaoks on täna väga imeline päev, niisugust tänu ei osanud ma ette kujutada. Siit kirikust on ära saadetud mu isa ja ema. Kui siis oleks keegi mulle öelnud, et siinsamas Rapla kirikus mängitakse aastakümnete pärast minu muusikat, oleksin pidanud seda võimatuks. Aga nii on see täna läinud ja olen selle üle väga õnnelik,“ ütles Vetemaa lõpuks.

Jääme ootama järgmist, XV Rapla kirikumuusika festivali juba vähem kui aasta pärast.

Ilme Veetamm

Enn Vetemaa Raikküla vallavanemalt Jaan Truutsilt Rapla kihelkonna auhinda vastu võtmas

Mitte-Riinimanda tähelend

Augusti keskel osales Rapla noortekoor Mitte-Riinimanda Urve Uusbergi juhatusel Saksamaal Usedomi saarel kristlikul koorimuusika festivalil. Rapla Kiriku 105.aastapäeva eelõhtul andsid nad kodukirikus võrratu kontserdi, millega eelkõige tänati oma peresid ja kõiki toetajaid. Pastoraadi saalis vaadati ühiselt videofilmi Saksamaal koetust.

Koorijuhi sõnul oli sõel sellele festivalile pääsemiseks väga tihe. 19 soovija hulgast valiti välja 7 koori ning esindatud maad olid peale Saksamaa veel Itaalia, Venemaa, Leedu, Ungari ja Eesti. Kõik harjutused ja kontserdid toimusid kirikutes, mida Saksamaal on peaaegu igas külas ja seetõttu on need reeglina ka väiksemad kui meil Eestis.

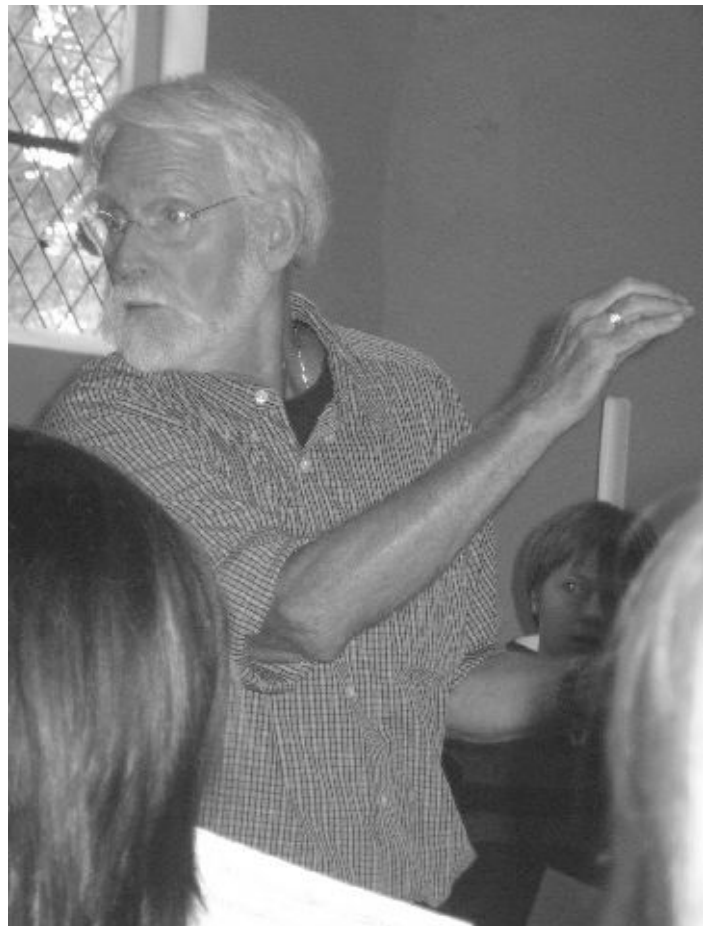
Juhendajad olid oma ala hinnatud spetsialistid. Eestlased osalesid peamiselt gospelmuusika töötoas. Üks meie laulja täiendas end popdzässi ja kolm renessansi alal. Viimast juhendas Berliini toomkiriku poistekoori dirigent Christian Grube, kellele Arvo Pärt on pühendanud oma kuulsa Magnificati. Meie koor oli selle Saksamaa reisiks selgeks õppinud. “See kokkulangemine oli minu jaoks reisi kõige võrratum elamus,” ütles Urve. Sümpaatia oli vastastikune, sest ka hallipäine härra Grube oli Mitte-Riinimanda koorist ja eesti noorte laulutasemest vaimustuses. Juba päev pärast kojujõudmist helistas Christian Grube koorijuht Urvele ja küsis siiralt: “Kuidas minu kooril läheb?”

Festivalil õpetasid riinimandalased teistele Veljo Tormise laule, kelle muusikas on mingi müstika, mis paneb kuulama. “Itaallastel oli suur soov Tormist laulda ja nad oli nii andekad, et õppisid ka eestikeelsed sõnad ära,” ütleb Urve. “Kuna meil oli itaallastega ühine kontsert, siis lõpetasime koos Tormise Röntyškaga. Hiljem tulid teisedki koorid kaasa ja lõpuõhtul laulsid-tantsisid seda juba kõik koos. Eestis ei ole kombeks seda tsüklit kirikus laulda, seal oli see aga kõige populaarsem.”

Oma õnnistuse festivalil osaleda andis koorile ka Rapla kogudus - seda nii vaimses kui materiaalses mõttes. See oli loomulik, sest rohkem vaimulikku repertuaari omav koor on alati olnud oodatud esineja meie kirikus ning seal laulab päris palju koguduse liikmete lapsi ja lastelapsi.

Et Rapla kogudusel on pikaajalised sõprusuhted Saksamaal Eckernfördes asuva Borby kogudusega, soovis juhatusesimees Raivo Erm, et koor kindlasti ka seal käiks. Selleks sõidetigi Saksamaale läbi Rootsi ja Taani juba paar päeva varem.

Kuigi eelmine öö oli veedetud bussis, suudeti seal kaheks kontserdiks anda endast parim. Hilisõhtusel esinemisel Borby kirikus nõuti koorilt koguni viit lisapala. Üldse võeti meie lauljaid väga südamliselt vastu, anti süüa ja öömaja ning hoolitseti nende eest igati. Ainsaks tõrvatilgaks meepotis oli ühe meie bussijuhi juba esimesel päeval saksa politseile alkoholi pruukimisega vahelejäädmine.

Maestro Christian Grube lemmikuks olid meie lauljad

Gospelmuusika töötuba juhtis ameeriklane Stan Engebretson

Mitte-Riinimanda kooril on ees põnev ja tõine hooaeg. Urve Uusberg: “Kõigepealt osaleme suurel heategevuskontserdil 15.oktoobril Rapla kirikus. Siis läheme koos teiste kooridega Raekoja platsile laulma Inglise kuningannale Elisabeth II-le.

Edasi tulevad rahvusvaheline noortekooride festival Tartus, Tuljaku-konkurss ja Tallinna koorikonkurss. Esitan salvestised ühele järgmisel aastal toimuvale Iirimaa konkursile. Kui meid Irimaale ei valita, siis hakkam ajama Itaalia-sõitu, sest sõbrad on meil juba Torinos ees. Tormise võrratu kavaga tahaks veel Viljandi Folgile minna. Suvel on tulemas järjekordne koolinoorte laulupidu.”

Traditsiooniks on saanud mitmed laulmised aasta jooksul ka oma kodus Rapla kirikus.

Tiiu Luht

Zirchowi kirikus laulis koor pühapäevasel jumalateenistusel

Koorijuht Urve Uusberg pakatab alati uutest ideedest

Mitte-Riinimanda noormehed kontserdieelses ootusärevuses

29.juulist kuni 4.augustini viibisin Järvakandi sõpruskoguduse õpetaja Markku Karila lahel kutsel Juva koguduse leerilaagris Lapimaal. Tegemist oli mu elu ühe parema puhkusega, kus meeldiv ja kasulik olid saajaprotsendiliselt ühendatud.

Soomes on täiesti endastmõistetav, et 15-aastaseks saanud noored käivad leeris. Aasta alguses käivad koguduste noortehid koolides tutvustamas leerikooli aegu ja kohti ning õpilased saavad teha oma valiku. Levinum ja armastatuim on laagrivorm kas koguduste laagrikeskustes või hoopis kaugel Lapimaal.

On huvitav, et leeriskäinute protsent ületab Soomes samas vanuses kirikusse kuuluvate inimeste hulga. See tähendab, et leeri tulevad noored isegi nendest peredest, kus ise koguduse liikmed ei olda või on sealt mingil põhjusel kirikust välja astunud.

7000-liikmelises Juva koguduses Ida-Soomes peetakse suvel kolm leeri, üks reeglina Lapimaal. Seekord oli Lapimaa leerilaagris 17 õppurit, lisaks neli noort eelmiste aastate leerist, kes tegutsesid rühmajuhtidena. Õpetust jagasid õpetaja, organist, koguduse noortehiit ja suveteoloog ehk koguduses praktilikalt olev teoloogiaüliõpilane. Lisaks oli kaasas kaks perenaist, kes hoolitsesid suurepäraselt ihutoiduse eest.

Renditud hubane laagrikeskus asus Urho Kekkose nime kandva suure rahvuspargi külje all Lapimaa idaosas Raja-Joosepi nimelise Soome-Vene piiripunkti läheduses. Lähimast suuremast asustatud punktist olime üle 40 km

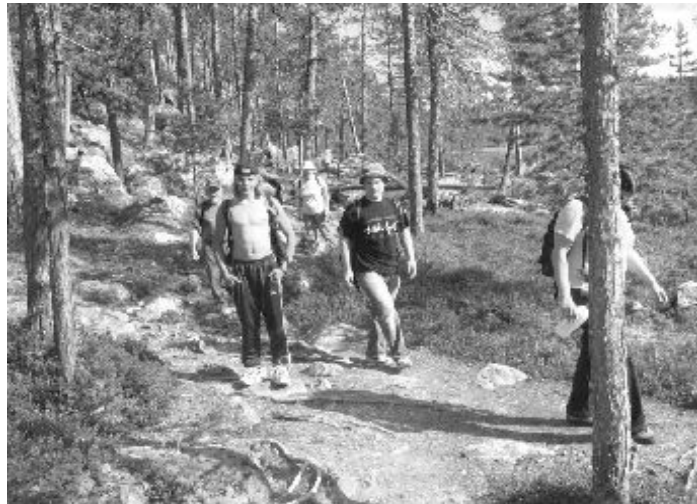

Loo autor ja organist Pertti Laamanen Kaarnepää tundra tipus

kaugusel. Sellisel eraldatusel oli oma võlu. Kogu laagrielu kulges kindla päevakava järgi.

Leerilapsed olid jagatud vastavalt ülesandele nelja rühma. Üks oli jumalateenistuse rühm, kes korraldas koos organistiga hommiku- ja õhtupalvused, teine oli abiks köögis ja toidulaua katmisel, kolmas oli saunarühm ja neljas pidi hoolitsema tualettide puhtuse eest. Iga päev rühmade ülesanded vahetusid.

Kui leerikooli olulisimaks osaks on õpetus, siis vähemalt Lapimaal pühendati palju aega, kohati isegi tundide arvel kaunis põhjamaa looduses matkamisele. Nädalapäevad varem olid nad oma kodukoguduses juba ka eelnevat

Kivine ja käämuline Pielpajärvi kirikutee on 4,5 kilomeetrit pikk

Pielpajärvi kõnnumaa kiriku puidust seinad on polaarpäike ja tundratuul pruuniks parkinud

koolitust saanud. Laagri sujuva toimimise peamiseks eestvedajaks oli organist Pertti Laamanen, kes oma 60 eluaastale vaatamata oli üllatavalt vitaalne ja nooruslik. Peaaegu igapäevastel pikkadel tundramatkadel oli tema alati eeskõndija.

Kõrgeim punkt, mille me vallutasime, oli 530-meetrine Kaarnepää mägi. Kadestamisväärse oskusega pani Pertti tänapäeva valdavalt popist ja rockist huvituvad noored kaasa laulma Soome lauluraamatu keerukaid gregoriaani viisiga palvusi. Igal õhtul oli köetud saun, ilma milleta ei kujutaks soomlased oma elu vist ettegi.

Leerilaagris on rangelt keelatud alkoholi ja tubaka

tarvitamine. Ka öörahust peeti ilusasti kinni. Toredatel lõkkeõhtutel said osalejad oma fantaasialendu ja esinemisoskust näidata. Endastmõistetavalt kuulusid laagrielu juurde hommikused pidulikud riigilipu heiskamised ja õhtused langetamised.

Nädala meeldejäävaim sündmus oli sõit vanasse saamide keskusse Inarisse ning selle lähedale jääva Pielpajärvi kõnnumaa kiriku külastamine. Tänapäeva inimene pole harjunud neli ja pool kilomeetrit jala kirikusse minema ning teist samapalju ka tagasi. Sinna aga teisiti ei pääsegi.

Tegemist on Inari järve ääres inimitühjas kohas väikese 18.sajandi puukirikuga, kus 19.sajandi keskel elas kohapeal veel oma õpetaja. Et teed sinna praktiliselt polegi ning sammuda tuleb vaid üle kõnnumaa kiviste küngaste,

peetakse praegu seal jumalateenistusi vaid jaanipäeviti. Üllatus oli aga suur, kui kiriku külalisraamatut sirvides leidsin ainuüksi selle aasta sissekandeid peaaegu kogu maailmast.

Ilmselt tuntakse ülerahvastatud maailmas tõsist vajadust inimeste poolt rikkumata puhtast loodusest kiirgava jumalikkuse järele. Lapimaa, mille asustustihedus on ainult 0,5 inimest ruutkilomeetril, pakub selleks suurepäraselt võimalust. Et teises maailmasõjas sõtkus sõjasaabas Lapimaad päris tugevalt, on sealsetes keskustes Inaris ja Ivalos pärast sõda ehitatud ameeriklaste abiga uued ja kaunid kirikud, mille altarimaalidel kujutatakse kohalikke motiive - rahvariides saame ja põhjapõtru.

Mihkel Kukk

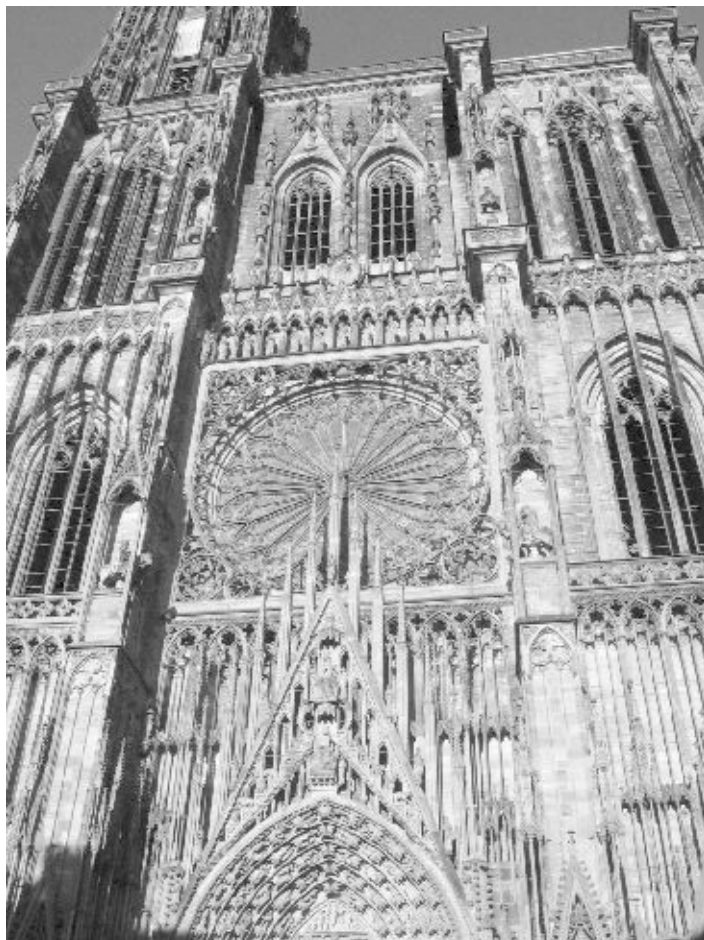
Sügiskaunis Euroopa pealinnas

5.-8.oktoobrini olin ajalehe Eesti Kirik esindajana Strasbourgis Euroopa Luterlike Vähemuskirikute Kommunikatsiooninõukogu (KALME) korraldatud nõupidamisel, kus käsitleti kirikulehtede teemat.

Osavõtjaid oli kümnest riigist – Eestist, Lätist, Poolast, Tšehhist, Ungarist, Rumeeniast, Austriast, Hollandist, Venemaalt ja Prantsusmaalt. Et samal ajal peeti organisatsiooni juhtkonna korraldust kokkusaamist, oli kohal ka raadioajakirjanik Meelis Süld, kes on Eesti-poolne KALME eestseisuse liige.

Huvitav oli näha erinevate maade esindajate poolt kaasa võetud luterlikke väljaandeid ja kuulda nende probleemidest. Enim tuntakse puudust headest autoritest ja kaastöölised ning ka rahalistest vahenditest, millega häid töötajaid palgata. Regulaarne kiriklik nädalaleht oli ette näidata peale meie veel vaid lõunanaabritel lätlastel. Osavõtnud riikide luterlikud kirikud on enamasti suhteliselt väikesed ning suudavad välja anda üksnes harvemini ilmuvaid ajakirjalaadseid trükiseid.

Strasbourg on tuntud ka kui Euroopa pealinn, kus asuvad kolm tähtsat institutsiooni: Euroopa Parlament, Euroopa Nõukogu ja Euroopa Inimõiguste Kohus. Üks päev kulus meil kahe esimese külastamisele. Euroopa Nõukogu ja Inimõiguste Kohus töötavad seal pidevalt, kuid Euroopa Parlament peab Strasbourgis oma istungeid vaid ühe nädala kuus. Ülejäänud ajal on parlamentäärid Brüsselis.

Strasbourg'i uhkus on 13.-15.sajandil ehitatud toomkirik

Europarlamendi hoone Strasbourgis meenutab Paabeli torni

Prantsuse ja Saksa piiri äärde jääv Strasbourg valiti uue Euroopa sümboliks juba 1940-ndate lõpul. See linn ja kogu Alsace (saksa keeles Elsassi) maakond on ajaloos pidevalt olnud kord Saksamaa ja kord Prantsusmaa osa, mistõttu on seal tunda mõlema kultuuri hõngu. Hästi säilinud vanalinna uhkus on 142-meetrise torni ja rikkaliku dekooriga toomkirik.

Kuigi Prantsusmaa on valdavalt katoliiklik maa, on selles linnas ka palju protestantlikke kirikuid. Alles tänava ühinesid neil luterlik ja refomeeritud kirikut. Kuigi Prantsusmaal on riik ja kirik teineteisest lahutatud, saavad tänu saksa mõjudele selle piirkonna kogudused ka riiklikku toetust.

Mihkel Kukk

Palvepäev rahu eest Jeruusalemmas

Õnnitleme!

OKTOOBER

- 4. Helje Teras 75
- 5. Valdeko Kuldma 50
- 6. Helle Seepa 60
- 13. Linda Laurimäe 92
- 15. Erich Kaarlep 91
- 20. Benita Vaan 80
- 20. Evi Uustallo 70
- 29. Helju Eirand 75

NOVEMBER

- 1. Saima Rahula 80
- 8. Alli Rahuoja 70
- 10. Helgi Tursk 70
- 12. Mihail Kattai 70
- 12. Kalle Rohula 50
- 13. Taimi Rootsima 70
- 15. Udo Lehtsaar 80
- 18. Renate Soomets 91
- 24. Öie Sarapuu 85
- 26. Hilda Mustallikas 92
- 30. Andres Kõrtsini 60

DETSEMBER

- 10. Elviira Kaljuvee 80
- 10. Vaike Veske 70
- 21. Mall Nestor 60
- 22. Rein Unga 60
- 23. Rosalie Kerdmann 98
- 30. Leonhard Tombak 75
- 30. Juta Raid 60

1. oktoobril Rapla kirikus peetud palvusel kõnelesid Peeter Vösu Jeruusalemma Rahvusvahelisest Kristlikust Suursaatkonnast, Eesti-Iisraeli parlamentide vahelise sõprusrühma liige Küllö Arjakas ja Kohila baptisti koguduse diakon Riina Kaukver (pildil). Eestpalves osalesid Eesti kirikute juhid ja pastorid

Laulavad Silver Koit ja Kohila gospelkoor

Koguduse teated

Pühapäeviti kell 12 armulauaga jumalateenistus
Pühapäeviti kell 10 palvetund koguduse raamatukogus
Kuu teisel ja neljandal laupäeval kell 12 vennastekoguduse
kuulutustund pastoraadi saalis

Koguduse kantselei avatud T-R kell 9-13, P ja kirikupühadel enne ja pärast jumalateenistust, telefon 48 55 470, e-post: rapla@eelk.ee
kodulehekülg www.eelk.ee/rapla/
õpetaja Mihkel Kukk 48 68 144; 55 650 722
juhatuse esimees Raivo Erm 51 30 212

Fotod: Arvo Kuldklipp, Peeter Mürk, Mihkel Kukk, Triin Kukk, Aino Villand, Pille Vösu, Edmund Laugasson ja erakogud
Toimetaja Ilme Veetamm, küljendaja Edmund Laugasson

